Baština Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

Simpozijum o srednjovjekovnom Katunu (održan 24. i 25. novembra 1961.)

Filipović, Milenko S.

1963

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

https://bastina.anubih.ba/items/78dc4b0d-0108-4840-80ef-6a41872d5d5a

Preuzeto s Baštine Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

https://bastina.anubih.ba/

НАУЧНО ДРУШТВО СР БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

КЊИГА II

ОДЈЕЉЕЊЕ ИСТОРИЈСКО-ФИЛОЛОШКИХ НАУКА

КЊИГА 1.

Уредник

МИЛЕНКО С. ФИЛИПОВИЋ,

редовни члан Научног друштва СР БиХ

СИМПОЗИЈУМ

О СРЕДЊОВЈЕКОВНОМ КАТУНУ

ОДРЖАН 24. и 25. НОВЕМБРА 1961. Г.

ANU BiH АНУ БиХ

САРАЈЕВО

1963.

ПРЕДГОВОР

У дане 24. и 25. новембра 1961. одржан је у Балканолошком институту Научног друштва у Сарајеву симпозијум о средњовековном влашком катуну.

Балканолошки институт Научног друштва СР БиХ у Сарајеву, основан 1954. да ради на проучавању заједничких појава у језицима и култури балканских народа, у току свог постојања до 1962 (када је укинут, а његову активност преузео Центар за балканолошка испитивања) радио је углавном служећи се наслеђеним конвенционалним облицима научног рада: окупљање научних радника из земље и иностранства око Института и објављивање њихових радова. Његови резултати изложени су у две књиге Годишњака и три књиге Посебних издања. Године 1960. Институт је дао иницијативу за један већи научностраживачки пројекат, за чије остварење је дао новчана средства Републички фонд за научноистраживачки рад при Секретаријату за науку Извршног већа СР БиХ. Тај пројекат је био —средњовековни влашки катун.

Руководство Института одлучило се за тај пројекат из више разлога. Прво, што је катун, или средњовековни Власи (и власи) уопште, један од централних проблема балканологије. То је проблем на који наилазе и о који се спотичу научници из многих научних дисциплина које се баве проучавањем прошлости и особина балканских народа, као и њихових установа и културе. То је, у исто време, проблем од чијег решења зависи решење низа других проблема. Катун, крећући се од југоистока Балкана до његова крајњег северозапада, оставио је свугде знатних трагова, а у неким крајевима постоји чак и данас, иако, разуме се, знатно измењен. На тај начин са катуном и са Власима везали су се сви балкански народи, неки у већој, неки у мањој мери, а ти тзв. Власи учествовали су у етногонији готово свих балканских народа.

Средства којима је располагао Институт била су, ипак, ограничена, па су у обраду узете само неке теме. Сарадње су се примили др Бранислав Ђурђев, проф. унив., и др Десанка Ковачевић, доцент унив., обоје из Сарајева, који су преузели да обраде неке историјске аспекте средњовековног катуна; др Јован Трифуноски.

проф. унив. из Скопља, преузео је да укаже на географске аспекте средњовековног катуна и да у исто време прикаже какви су данашњи прави влашки катуни у Македонији, где их још има (а боље познавање тих катуна може допринети познавању средњовековних катуна и обратно); др Миленко С. Филиповић, проф. унив., Сарајево, примио се да прикаже организацију и структуру средњовековног катуна. Било је предвиђено да се обради и лингвистички аспект катуна, односно средњовековних Влаха (и влаха), и тог задатка био се прихватио др Иван Поповић, истакнути лингвиста и вредан сарадник Балканолошког института. На жалост, трагична смрт 20. јула 1961. омела је дра Поповића и он није извршио свој задатак, а Институт није могао у земљи да нађе друго лице које би се могло прихватити тог задатка.

Пошто су реферати завршени и Институт их прихватио, руководство Института је сматрало да би било врло корисно да се ти резултати саопште и на једном ширем скупу научних радника, с тим да се на таквом скупу евентуално размотри садашње стање проучавања средњовековног катуна, као и средњовековних Влаха, тих тако сложених проблема, који се успешно могу решавати само сарадњом стручњака разних научних дисциплина.

Председништво Научног друштва СР БиХ сагласило се са тим предлогом Балканолошког института па је ставило на располагање средства за одржавање симпозијума.

На симпозијуму, који је трајао два дана, 24. и 25. новембра 1961, узели су учешћа, сем предавача, сарадници Балканолошког института, гости Института др Богумил Храбак, научни сарадник Института друштвених наука из Београда, Павел Стојни, професор из Бања Луке, Салих Лехо, професор из Мостара, као и многи чланови Научног друштва, професори и сарадници Филозофског факултета, Природноматематичког факултета и Земаљског музеја у Сарајеву. Појединим састанцима у току симпозијума присуствовало је по 40—50 лица.

Симпозијум је отворио 24. новембра 1961. у 9,30 часова у сали Научног друштва др Миленко С. Филиповић, директор Балканолошког института. У краћем говору поздравио је присутне сараднике и госте и изложио како је дошло до симпозијума. На његов предлог, скуп је једним минутом ћутања одао пошту преминулом сараднику Института дру Ивану Поповићу.

Радом симпозијума првог дана је руководио др Бранислав Ђурђев, проф. унив., а другог дана др Миленко С. Филиповић, проф. унив.

Првог дана поднео је најпре др Миленко С. Филиповић, проф. унив. краћи импровизован информативни реферат: Катун у нашој историографији, пропраћен живом дискусијом. Затим су тог дана одржали реферате др Јован Трифуноски: Географске карактеристике средњовековних катуна и др Мил. С. Филиповић: Организација и структура средњовековних катуна; оба реферата пратила је жива дискусија.

Другог дана симпозијума одржали су предавања др Десанка Ковачевић: Средњовековни катун по дубровачким изворима, и др Бранислав Ђурђев Територијализација средњовековног катуна, такође уз живу дискусију. Било је предвиђено да тог дана држи предавање и др Јован Трифуноски: Данашњи влашки катуни у Македонији. Међутим, пошто је тога дана пре подне одржана скупштина Филозофског факултета у Сарајеву, на којој је морала да учествује и већина оних који су били на симпозијуму, предвиђено време за симпозијум морало је да се скрати, па није било могућности да др Трифуноски одржи то предавање, како је било предвиђено. По споразуму Руководства Балканолошког института и Управе Географског друштва СР БиХ, а уз сагласност предавачеву, др Трифуноски је одржао то предавање у Географском друштву у Сарајеву 27. новембра 1961; предавању су присуствовали многи од учесника симпозијума. Текст тог предавања штампа се такође у овој књизи.

Симпозијум је закључио проф. др Мил. С. Филиповић кратким говором у коме је истакао да је и симпозијум показао како је средњовековни катун на Балкану изванредно сложен проблем. Радовима који су изложени на симпозијуму, рекао је он даље, проучавање катуна несумњиво је знатно унапређено, али остаје да се још много ради. Потом је захвалио свима који су допринели да се симпозијум одржи и да успе: Савету за науку СР БиХ, односно републичком Фонду за научни рад, Председништву научног друштва СР БиХ, сарадницима на пројекту, као и свим учесницима који су посветили много пажње овоме раду и узели учешћа у дискусијама. Тако живо интересовање било је велико признање сарадницима, а уједно и охрабрење за будући рад.

По завршетку симпозијума, Балканолошки институт приредио је у Хотелу Европи у Сарајеву вечеру за предаваче и позване госте.

Одазивајући се жељи учесника симпозијума Председништво Научног друштва СРБиХ решило је да се сва предавања са симпозијума објаве у једној књизи. Надамо се да ће објављивање ових радова дати и подстрека за нова и још дубља, свестранија проучавања средњовековних Влаха и влаха и њихових катуна.

Аутори радова који се објављују у овој књизи изнели су на симпозијуму резултате свог рада у изводу; њихове студије се штампају у потпуности. Поред текстова предавања објављују се и текстови дискусија (с изузетком текста дискусија двојице учесника, који нису желели да им се дискусија објави и нису повратили текст дискусије, који им је био послат ради дефинитивне редакције).

Миленко С. Филиповић